

Regeringen, Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Regeringen, Näringsdepartementet
Landsbygdsminister Jennie Nilsson
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Utkast till lagrådsremiss gällande En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket, dnr Ku2019/01308/RS

Norra Skogsägarna, har tagit del av kulturdepartementets remiss angående Utkast till lagrådsremiss gällande En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket, dnr Ku2019/01308/RS. Som remissvar hänvisas till vad som framgår av detta utlåtande.

Skogsägarföreningen Norra Skogsägarna (Norra) ägs av 17 000 enskilda skogsägare med ett samlat skogsinnehav på drygt en miljon hektar skogsmark i norra Sverige. Föreningens huvudsakliga uppdrag är att företräda det privata enskilda skogsbruket, driva egen skogsbruksverksamhet och trävaruproduktion i egen industri samt virkesförmedling av skogsråvara till extern industri. www.norra.se

Vi avstyrker förslaget i sin helhet av skäl som följer.

Förslaget försvagar äganderätten till mark och vatten

Den samiska konsultationen syftar till att genom lagstiftning tilldela samiska företrädare nya rättigheter utöver redan befintliga. Det finns en naturlig logik i att det samiska folket bör ha bestämmanderätt över sina egna interna samiska frågor och också inflytande över frågor som kan få särskild betydelse för det samiska folkets angelägenheter. Detta gäller givet att dessa frågor inte också påverkar andra intressen. En förstärkning av samiskt inflytande relaterat andra allmänna och enskilda intressen som berörs, innebär att de övriga berörda allmänna och enskilda intressena försvagas. Konsultationen syftar till att ge olika samiska företrädare inflytande över anpassningar, tidsutdräkt och avvägningar mellan olika allmänna intressen, såväl som över enskildas egendom och markanvändning. Förslaget försvagar därigenom enskildas äganderätt till mark och vatten.

Äganderätten utgör en fullständig förfoganderätt som begränsas endast av de ramar och gränser som lagstiftaren uppställer för nyttjandet av egendomen, samt de möjligheter som staten har att under vissa förutsättningar frånta enskilda deras egendom. Det finns dock klara gränser för hur omfattande begränsningar av äganderätten får vara, och under vilka förutsättningar sådana begränsningar får ske. Varje lagstiftare måste förhålla sig till dessa gränser. I äganderätten ingår exempelvis rätten att fritt nyttja och besluta över sin egendom efter eget gottfinnande, inklusive rätt till den avkastning som egendomen genererar; rätten att fritt helt eller delvis överföra rättigheter exempelvis genom köp eller hyra; rätten till skydd mot stöld, intrång, konfiskation, etcetera. Lagstiftning som påverkar enskildas användarfrihet och avtalsfrihet påverkar med

andra ord deras äganderätt. Den sammantagna oförutsebarheten i hur och när det man äger kan nyttjas (den egna rådigheten över vilken avkastning den kan ge och när i tid den kan utfalla) ökar med varje ytterligare reglering, vilket påverkar vad äganderättens innehåll.

Utredningen lyfter i olika delar fram att det inte på förhand går att bedöma vilka slags ärendetyper och situationer där konsultationsskyldigheten blir aktuell. De konkreta exempel som tas upp i utredningen gäller markanvändning, näringsfrågor, renskötsel, skogsfrågor, fiske, jakt, vindkraft, vattenkraft, gruvsdrift samt pekar på att både mindre och större typer av ärenden kan omfattas. Det lyfts även fram att kumulativa effekter av olika åtgärder ska vägas in så att fler ärenden kan komma att omfattas av konsultationsskyldigheten. Konsultationsskyldigheten är så vittomfattande att om en samisk företrädare anser att ett ärende kan få särskild betydelse för samerna så ska konsultationen genomföras såvida ärendet inte omfattas av något av de föreslagna undantagen. Olika samiska företrädare avgör därmed om, för vad och hur konsultation ska genomföras. Ytterligare tidsutdräcker utöver konsultationsprocessen kan tillkomma genom överklaganden av ärenden, exempelvis på grunderna att myndigheten inte informerat eventuella konsultationsberättigade i ett tidigt skede, att konsultation inte genomförts alls eller med alla eventuellt konsultationsberättigade, att den genomförts på ”fel” sätt, eller att den gett ”fel” resultat. En makt att påverka tidsåtgången skapar utrymme för möjligheten att pressa övriga intressen att göra eftergifter som vid jämförbara förhållanden inte hade blivit aktuella.

Förslaget motverkar lokal dialog och samverkan

Människor och företagare som bor och verkar i glesbygd behöver samverka i vardagen. Över tid har exempelvis familjeskogsbruket och rennäringen haft flera olika gemensamma dialog- och samarbetsprojekt i syfte att öka kunskapen om varandras näringar och främja en bättre samverkan mellan näringarna. Att ge vissa intressen ett företräde som andra saknar skapar onödiga motsättningar. Förslaget underminerar den lokala dialog och samverkan som behöver ske på frivillig grund och i ömsesidig respekt mellan olika människor, företag och näringar. Det behövs en helhetssyn på de areella näringarna i norra Sverige för att rennäringen, skogsbruket och andra näringar ska kunna utvecklas positivt. Rättighetsförskjutningar som i det aktuella förslaget innebär istället ökad polarisering och avståndstagande. Lokal dialog och samverkan kan inte lagstadgas fram utan måste ske på frivillig grund och i ömsesidig respekt mellan olika människor, företag och näringar.

Förslaget är långtgående, oklart och outrett

Förslaget remitterades hösten 2017. Många remissinstanser har pekat på det olämpliga med att i stort sett alla överväganden överlämnas till rättstillämpningen, och att konsekvenserna av förslaget är outredda. Många olika frågor skulle komma att överlämnas till ett mycket stort antal olika myndigheter och förvaltningar att pröva utan närmare kriterier eller vägledning. Det går enligt utredningen självt heller inte att på förhand veta vilka slags ärenden det kan handla om. Följaktligen saknas också analyser av kostnader eller andra konsekvenser för enskilda och företag, liksom samhällskonsekvenser såsom effektiviteten i den offentliga förvaltningen, minskade

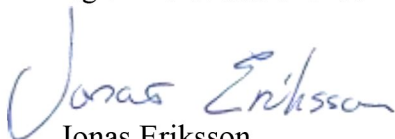
incitament för långsiktiga investeringar, ineffektivt resursutnyttjande och sämre samverkans klimat. På motsvarande sätt saknas övergripande proportionalitetsbedömningar gällande nödvändigheten av lagstiftningsåtgärden och om mindre ingripande alternativ än lagstiftning kan bidra till samma ändamål, liksom om nyttan av förslaget står i rimlig proportion till de negativa effekterna på andra berörda allmänna och enskilda intressen. Nuvarande förslag har jämförts med 2017 års förslag i viss mån justerats. Istället för att som många remissinstanser efterlyst tydliggöra i vilka ärenden konsultation ska ske, har en viss begränsning av konsultationsskyldigheten föreslagits. Tills vidare är tillsynsbeslut och andra beslut enligt plan- och bygglagen (PBL) än ärenden om planläggning undantagna. En omprövning är emellertid redan aviserad i en kommande utvärdering. Det är vidare oklart hur begränsningen av ärenden skulle stå sig i en domstolsprövning mot bakgrund av lagförslagets syfte och tydliga betoning på de samiska företrädarnas tolkningsföreträden.

Det saknas rättsliga motiv – politisk ambitionsnivå avgör

Det har inte framkommit att de krav som ställs på Sverige utifrån internationella åtaganden medför att landet ska införa en så omfattande reglering att i det närmaste samtliga myndigheter kan tvingas att i både övergripande ställningstaganden och enskilda förvaltningsärenden konsultera en mängd företrädare för samiska intressen. Det innebär att skenbart rättsliga motiv används för att motivera en hög politisk ambitionsnivå i fråga om samiska önskemål om utökade rättigheter. Att gå så långt som i det här aktuella förslaget kräver att adekvata konsekvensanalyser genomförs för att möjliggöra en bedömning av huruvida det är lämpligt att tillmötesgå önskemålen samt öppet redogöra för vilka konsekvenser detta får för enskilda, företag, den offentliga förvaltningen och samhället i övrigt.

En rimlig samisk konsultationsordning

Det nuvarande förslaget innebär att samiska intressen får sådana utökade rättigheter till inflytande över en stor mängd beslutsprocesser som övriga saknar. Förslaget går långt utöver vad som är rimligt, lämpligt och nödvändigt. Det nuvarande förslaget går klart längre än det förslag som 2009 års utredning i frågan angav som lämpligt, och det går i många fall tvärs emot de överväganden som redogjordes för i 2009 års utredning (Ds. 2009:40). Detta åskådliggör att omfattningen av en eventuell samisk konsultationsordning beror av andra överväganden än rättsliga sådana. En rimlig utgångspunkt för en tänkt konsultation är att regeringen i samband med författningsärenden som särskilt rör det samiska folket konsulterar Sametinget som en legitim företrädare för samiska intressen.

Jonas Eriksson
Medlemschef

Erik Jonsson
Medlemsstrateg